Jüdische Pester Zeitung.

יודישע

פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וועכענטליך
מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג.
אונד קאָסטעט
פֿיר עסטרייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 „ „ „
פֿיערטעליעהריג 2 גולד' 50 קר' ע.-וו.
פֿיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד' 50 קר' ע.-וו.
פֿיערטעליעהריג 2 „ 75 „ „

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריר ען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין
בעגיננט מיט דעם ערשטאנג דעם
ערסטען בלאַטטעס.
דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט
זיך אין
פ ע ס ט
אלט-נאפֿסע גומ' 1,
וואָהין מאן אייך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

Nr. 52, צעהנטער יאהרגאנג

פעסט, פֿרייטאג ל ניסן ה.ת'ר'ל'ח'

Pest, den 3 Mai 1878.

דער קריעג.

אללע צייטונגען מיסטען יעטצט איהרע לעזער ערזוכען, דיא געדולד ניכט צו פֿערליערען; דענן עס געהאָרט ווירקליך איינע אונגעהייערע לאנגמוטה דאצו, זייט פֿיעלען מאָנאטען דיא נאכריכט צו לעזען, דאס דער קריעג הייטע אָדער האָכסטענס שאָן מאָרגען אויסברעכען ווערדע, אונד דאנן ווייטער אין זעלבער אונגעוויססהייט צו זיין, וויא מאן פֿאָר מאָנאטען וואר. דער רוסיש-טירקישע פֿריעדענס-פֿערטראג איזט שאָן זייט דעם 3-טען מערץ אונטערצייכנעט, אונד דאָך קאנן ער נאָך ביז הייטע ניכט אלס איין ענדגילטיגער בעצייכנעט ווערדען. דער קאָנגרעס, אויף וועלכעם איין ענדגילטיגער פֿריעדענס-פֿערטראג געשאַפֿפֿען ווערדען זאָללטע, העטטע בערייטס אם 1-טען אפריל צוזאממענקאָממען זאָללען, אונד הייטע איזט נון אייך שאָן דער ערסטע מאי פֿאָריבער, אונד דיא פֿערהאנדלונגען וועגען דעם קאָנגרעסעס דויערן נאָך אימער פֿאָרט. — נאָך אם 12-טען מערץ האט ענגלאנד ערקלערט, דאס עס נור דאנן דען קאָנגרעס בעשיקע, ווענן רוסלאנד אללע פונקטע דעם פֿריעדענס-פֿערטראגעס דעם גוטאכטען אללער אייראָפעאישען גראָס-מעכטע אונטערברייטען ווערדע, אונד דא רוסלאנד היערויף ניכט איינגעהען וויללע, שפריכט מאן שאָן זייט 6 וואָכען פֿאָן איינעם ענגליש-רוסישען קריעגע. אינצווישען וואר אייך שאָן פירסט ביסמארק אלס פֿריעדענס-פֿערמיטטלער אויפֿגעטרעטען, מאן מאכטע שאָן דען פֿאָרשלאג, דאס זיך זאָוואָהל דיא ענגלענדער אלס אייך דיא רוסען פֿאָן דער נעהע קאָנסטאנטינאָפעלס ענטפֿערנען זאָללען, אונד דאס ענגלאנד זעלבסט איינען פלאן צור רעגעלונג דער אָריענטאלישען אנגעלעגענהייט אויסארבייטען מאָגע; אבער ביז הייטע איזט נאָך גאר קיין איינפֿערשטענדניס ערציעלט וואָרדען. פֿאָם ריקצוגע דער פֿיינדליכען ארמעען אויס דער נעהע קאָנסטאנטינאָפעלס איזט קיינע רעדע מעהר, אונד מאן איזט ווייטער זאָ קלוג, וויא צופֿאָר. —

דער לעזער מאָגע נ י כ ט מיינען, דאס זיך דיא צייטונגען זעלבסט דיעזע קריעגס-נאכריכטען ערדיכטען, וויל זיא וויססען, דאס נור דיא קריעגס-בעריכטע פֿיר דיא מייסטען צייטונגס-לעזער אינטערעססע האבען. — ניין! דיא וואהרהייטס-ליעבענדען צייטונגען שטיטצען זיך אויף דיא אמטליכען דעפעשען, וויא זיא פֿאָן דען רעגיערונגען פֿעראָפֿפֿענטליכט ווערדען, אונד ווענן דאנן דיעזע אמטליכען דעפעשען איינאנדער ווידערשפרעכען, אונד ווענן דאנן דאס פֿאָהערגעזאגטע ניכט איינטריפֿפֿט, דאנן בעווייזט דאס עבען נור, דאס אייך דיא רעגיערונגען אין דער ריכטונג איהרער פּאָליטיק אונטער זיך אונאייניג זינד, אונד דאס זיא זעלבער נאָך ניכט וויססען, וויא דיא זאכען ענדען ווערדען.

דער לעזער מיס היער נור דען געזונדען מענשען-פֿערשטאנד געברויכען, אום צווישען דיעזען פֿיעלען נאכריכטען דען ריכטיגען וועג צו פֿינדען. וואהר איזט עס איינמאל, דאס דיא ענגלישען קריעגס-ריסטונגען מיט אונגעהייער גראָסעם אייפֿער בעטריעבען ווערדען, דענן ערסט געסטערן אבענד מעלדעטע איינע לאָנדאָנער דעפעשע, דאס זיך אייך שאָן דאס צווייטע ענגליש-אינדישע רעגימענט איינגעשיפֿפֿט האט; וואהר איזט עס פֿערנער, דאס דיא טירקען איהרע פֿעסטונגען שומלא אונד ווארנא נאָך אימער ניכט דען רוסען איבערליעפֿערט האבען, וויל זיא דען קריעג נאָך ניכט אלס בעענדעט בעטראכטען — אונד וואהר איזט עס ענדליך, דאס בערייטס איבער 25000 טירקען דען קריעג געגען דיא בולגארען אונד רוסען וויעדער אויפֿגענאָממען האבען. — דער פֿערשטענדיגע מאנן קאנן דאהער גאנץ זיכער אויף דען אויסברוך דעס קריעגעס רעכנען, ווענן אייך נאָך דיא נייערען דעפעשען צו בעריכטען וויססען, דאס דיא דייטשע פֿריעדענס-פֿערמיטטלונג צווישען רוסלאנד אונד ענגלאנד פֿאָן נייעם בעגאָננען העטטע. וויר האבען עס שאָן אָפֿט וויעדערהאָלט, דאס וויר דאראן ניכט גלייבען קאָננען, דאס דיא ביזהעריגען קריעגערישען פֿאָרטשריטטע דער ענגלישען ארמעע פֿאָן דען שטאאטס-מעננישען פֿערהאנדלונגען ריקגענגיג געמאכט ווערדען קאָננטען. ערסט געסטערן ערקלערטע דער ענגלישע מיניסטער, דאס דער רוסיש-טירקישע פֿריעדענס-פֿערטראג פֿאָן סאן שטעפֿאנאָ אים גאנצען גענאָממען פֿערדערבליך אונד פֿערווערפֿליך איזט, אונד דאס דאהער דער ג א נ צ ע פֿערטראג אין אלל זיינען פונקטען פֿאָן אללען אייראָפעאישען גראָס-מעכטען דורכגעפריפֿט ווערדען מיס, דא זאָנסט ענגלאנד מיט דער מאכט זיינער ארמעע איינשרייטען מיסטע. רוסלאנד וויל אבער גראדע אויף דיעזעס פֿערלאנגען ענגלאנדס ניכט איינגעהען, וויל עס דאסזעלבע אלס דעמיטהיגונג בעטראכטעט — אונד דער ענגליש-רוסישע קריעג איזט היעדורך אונפֿערמיידליך!

דיא זייט מיטטוואָך אבענד היער איינגעטראָפֿפֿענען דעפעשען לויטען:

ו ו י ע ן 1-טען מאי. אין דען דעפוטירטען-קרייזען וואר הייטע דיא נאכריכט פֿערברייטעט, דאס דיא געמיינזאמע רעגיערונג פֿאָן דען 60 מיללִיאָנען, וועלכע דיא דעלעגאציאָנען איהר יינגסט בעוויללִיגט האבען, שאָן אין אללערנעכסטער צייט געברויך צו מאכען געדענקט. דיא פֿערווענדונג דיעזעס געלדעס זאָלל נון נאָך צווייא ריכטונגען אין אנשפרוך גענאָממען ווערדען. איינערזייטס זאָלל דיא בעזעטצונג באָסניענס דורך עסטרייך-אונגארישעס מיליטער ווירקליך בערייטס איינע אויסגעמאכטע זאכע זיין. צווייטענס זאָללען אייניגע ארמעע-אבטהיילונגען אין זיעבענבירגען אויפֿגעשטעללט ווערדען. דיעזע מאסרעגעל האט איהרען בעזאָנדערן צוועק. בעקאננטליך איזט יא אין רומעניען דער בעשלוס געפֿאסט וואָרדען, דאס אים פֿאללע דער געוואלטזאמען בעזעטצונג רומעניענס דורך דיא רוסען, דיא רומענישע ארמעע נאָך זיעבענבירגען איבערטרעטען ווירדע, אום זיך פֿאָן דען רוסען ניכט ענטוואָפֿפֿנען צו לאססען. — אויס דיעזעם גרונדע מיססען איינע עסטרייך-אונגארישע ארמעע-אבטהיילונגען אין זיעבענבירגען אויפֿשטעללונג נעהמען, דאמיט זיא דיא עטוואַ היעריבערקאָממענדען רומענישען סאָלדאטען גלייך ביי איבערשרייטונג דער גרענצע אונזערער מאָנארכיע ענטוואָפֿפֿנען קאָננען. דער אבגעאָרדנעטע שקענע וויל דען אנטראג שטעללען, דאס מאן אן דיא קראָנע, דאס הייסט: אן זיינע מאיעסטעט איינע „אדרעססע“ ריכטען מאָגע, וואָרין דיא אָפֿפֿענטליכע מיינונג איבער דיא גאנצע אָריענטאלישע פֿראגע צום אויסדרוקע געלאנגע.

ק אָ נ ס ט א נ ט י נ אָ פ ע ל 1-טען מאי. אָבגלייך דיא טירקייא אים פֿערטראגע פֿאָן סאן שטעפֿאנאָ דיא פֿערפֿפֿליכטונג איינגעגאנגען, אייך דיא פֿעסטונגען באטום, שומלא אונד ווארנא אן רוסלאנד אויסצוליעפֿערן, איזט עס דעם היעזיגען ענגלישען געזאנדטען לאָרד לאיארד דעננאָך געלונגען, דיא טירקישע רעגיערונג דאצו צו בעוועגען, דיעזע פונקטע דעם פֿערטראגעס ניכט איינצוהאלטען. דער טירקישע קריעגס-מיניסטער ערטהיילטע דענן אייך אן דיא קאָממאנדאנטען דער ערוועהנטען פֿעסטונגען דען בעפֿעהל, דיאזעלבען געגען יעדען אנגריפֿף רוסישערזייטס מיט פֿאָללעם נאכדרוקע צו פֿערטהיידיגען. דיא בעפֿאָלקערונג אין באטום האט איהרען אונערשיטטערליכען ענטשלוס ערקלערט, זיך דעם איינמארשע דער רוסען צו ווידערזעטצען אונד ביטטעט דענן אייך אום דען שוטץ ענגלאנדס. דא באטום אלס קריעגס-ענטשעדיגונג אן רוסלאנד אויסגעליעפֿערט ווערדען זאָללטע, ערקלערטע דיא בעפֿאָלקערונג דיעזעס פֿעסטונגס-אָרטעס צוגלייך, דיא אויף זיא ענטפֿאללענדע סוממע דער קריעגס-ענטשעדיגונג זאָגלייך אין באַרעם געלדע אויסבעצאהלען צו וואָללען, דאמיט זיא נור פֿאָן דער „רוסישען פלאגע“ בעפֿרייט בלייבע.

ק אָ נ ס ט א נ ט י נ אָ פ ע ל 1-טען מאי. דער נייע אָבערקאָממאנדאנט דער רוסישען ארמעע, גענעראל טאָטלעבען, האט אללע אנשטרענגונגען געמאכט, אום איבער דיא ארט אונד וויזע איינע פֿעראיינבארונג צו טרעפֿפֿען, וויא דער ריקצוג דער רוסישען ארמעע אונד דער ענגלישען קריעגס-שיפֿפֿע אויס דער נעהע קאָנסטאנטינאָפעלס בעווערקשטעלליגט ווערדען קאָננטע. — דיעזע פֿעראיינבארונג איזט יעדאָך ניכט צו שטאנדע געקאָממען. אללעס האַלט נון דען קריעג פֿיר אונפֿערמיידליך.

דיא געסטערן אבענד היער איינגעטראָפֿפֿענען דעפעשען מעלדען, דאס וועגען דער פֿעסטונג ב א ט ו ם אין דער אזיאטישען טירקייא איין נייער שטרייט צווישען רוסלאנד אונד דער טירקייא אויסגעבראָכען איזט. דיא רוסען פֿאָדערן, דאס דיא טירקען איהרע פֿעסטונג ב א ט ו ם זאָפֿאָרט פֿערלאססען זאָללען, וועלכעם פֿערלאנגען אבער דיא טירקען ניכט פֿאָלגען וואָללען. דער נייע רוסישע אָבערקאָממאנדאנט טאָטלעבען האט אן דען סולטאן דיא שטרענגע ערקלערונג ערגעהען לאססען, דאס דיא רוסען דיא פֿעסטונג באטום האבען מיססען, אונד דאס אייך דיא מעהרעסטענטהיילע נאָרדליך פֿאָן קאָנסטאנטינאָפעל פֿאָן דען רוסען בעזעטצט ווערדען מיס. זאָללטע דער סולטאן דיעזעם פֿערלאנגען רוסלאנדס ניכט זאָפֿאָרט בעוויללִיגען, זאָ מוס דער קריעג פֿאָן נייעם בעגיננען. — זאָ לויטעט דיא שטרענגע אויפֿפֿאָרדערונג דעם רוסישען אָבער-קאָממאנדאנטען. אבער ביז צור שטונדע האט דער סולטאן דיעזעס רוסישע פֿערלאנגען ניכט בעוויללִיגט, וועסהאלב דיא ערנייערונג דעס רוסיש-טירקישען קריעגעס בעפֿירכטעט ווירד. ענגלאנד זעלבסט וויל דיא בעזעטצונג באטומס דורך דיא רוסען ניכט צולאססען — אונד דער ענגליש-טירקיש-רוסישע קריעג שטעהט פֿאָר דער טהירע!

אינצווישען ווירד דער קריעג דער טירקען געגען דיא בולגארען אונד רוסען זידליך פֿאָן קאָנסטאנטינאָפעל אימער העפֿטיגער אונד אימער אויסגעברייטעטער. דיא טירקען קעמפֿפֿען יעטצט אונטער ענגלישען אָפֿפֿיציערען בעדייטענד בעססער אלס אונטער דען טירקישען קאָממאנדאנטען.

דער קראנקהייטס-צושטאנד דעס פירסטען גאָרט-שאַקאָף איינע גינסטיגערע ווענדונג גענאָממען, אללײן שוועכע אונד גיכט דירפטען איהן אין דער פאָרטזעטצונג זיינער פאָליטישען טהעטיגקייט נאָך איינינע צייט הינדערן. — איבער דיא בעססערונג דעס פירסטען ביסמארק האבען וויר וואָהל בע-רייטס בעריכטעט. עס איזט עטוואס מערקווירדיגעס אום דיעזע ביידען איינפלוסרייכען שטאאטס-מענ-נער אייראָפּאַ'ס! זיא זינד אימטער אויך איהרען פאָליטישען וועגען צוזאממענגעגאנגען, פאָר וועני-גען מאנגען האבען זיא זיך צוזאממען גלעגט, אונד נון שטעהען זיא ווידער פאָן איהרעם קראנקען-לאגער צוזאממען אויף! איבריגענס איזט עס ניכט אונמאָגליך, דאס דיא גאנצע קראנקהייט עבענ-פאללס נור איינע פאָליטישע געוועזען. — וועגן שטאאטס-מענגער זיך ניכט מעהר אויסווייסען, דא מעלדען זיא זיך קראנק, אים אינצווישען איבער נייע פלענע נאכדענקען צו קאָננען. פאללט איהנען איין נייער פלאן איין, דא ווערדען זיא עבענזאָ פלאָטצליך ווידער געזונד, וויא זיא פאָר וועניגען טאגען קראנק געוואָרדען. אויך דיא ביידען אלטען העררען, ביסמארק אונד גאָרטשאקאָף, דירפטען פיעללייכט דיא וועלט גלייך נאָך איהרער "ווידער-גענעזונג" מיט זאָלך נייען פלענען איבערראשען.

נייעסטעס.

הייטע פריה זינד היער פאָלגענדע דעפּעשען איינגעטראָפּפען:

קאָנסטאנטינאָפעל, 30. אפּריל. דיא אבבערופונג דעס ביזהעריגען רוסישען אָבער-קאָממאנדאנטען, דעס פירסטען ניקאָלײַס, אונד דיא ערנעננונג דעס גענעראלס טאָטלעבען צום אָבער-קאָממאנדאנטען דער רוסישען ארמעע אין דער טירקייא האט איינע זעהר וויכטיגע פאָליטישע בעדייטונג. גראָס-פירסט ניקאָלײַס וואר פריעדליך געזונגט אונד ער האט אויך זיין עהרען-וואָרט דער טירקישען רעגיערונג געגעבען, דאס דיא רוסען אונטער זיינעם קאָממאנדאָ קאָנסטאנטינאָפעל ניכט בעזעטצען ווערדען. גראָס-פירסט ניקאָלײַס האטטע בערייטס אים פעטערסבורג דיא ערמעכטיגונג, מיט זיינער ארמעע אין קאָנסטאנטינאָפעל איינ-צוריקען, ער קאָננטע אבער זיין וואָרט ניכט מעהר ברעכען. — נון, דער נייע אָבער-קאָממאנדאנט טאָטלעבען איזט קריעגעריש געזונט אונד זיינע ערנעננונג בעדייטעט אויך דיא ווידער-איינּנאהמע דעס קריעגעס. דער רוסישע קאָממאנדאנט ברויכט דאס וואָרט דעס פריהערען קאָממאנדאנטען ניכט צו האלטען, אונד קאָנן דאהער נאָך דער ערמעכ-טיגונג דער רוסישען רעגיערונג קאָנסטאנטינאָפעל דורך דיא רוסען בעזעטצען לאססען.

קאָנסטאנטינאָפעל 30-טען אפּריל. דיא רוסישע ארמעע האט בערייטס דען פאָרמארש נאָך קאָנסטאנטינאָפעל אינטערנאָממען. אים צעהן קילאָ-מעטער זינד דיא רוסען נעהער אן קאָנס-טאנטינאָפעל העראנמארשירט. אין פאָלגע דעס-סען וואורדע דיא טירקישע ארמעע פאָר קאָנס-טאנטינאָפעל שלאג-פערטיג אונד אין שוס-בערייט-שאַפט געשטעללט. יעדער טירקישע סאָלדאט ער-היעלט 250 פאטראָנען. אים טירקישען קריעגס-מיניסטעריאום הערדשט דיא לעבהאַפטעסטע טהעטיגקייט, אים דיא טירקישע ארמעע אין דער שטערקע פאָן 150000 מאנן אויסצורישטען.

קאָנסטאנטינאָפעל, 30. אפּריל. געסטערן האט אויך אין דער נעהע פאָן קאָנסטאנ-טינאָפעל צווישען טירקישען אונד רוסישען סאָל-דאטען איינע שלעגערייא שטאטטגעפונדען, פאָן ביידען זייטען וואורדען 80 לייטע פערוואונדעט. דיא אורהעבער דיעזער שלעגערייא וואָרען דיא רוסען, וויל זיא דיא דורך דען פריעדענס-פערטראג צווישען דען רוסען אונד טירקען פאָרגעצייכנעטע גרענצ-ליניע איבערשריטטען האבען. דער טירקי-שע קריעגס-מיניסטער האט נון דען רוסישען סאָל-דאטען פערבאָטען, דיעזע גרענצ-ליניע צו איבער-שרייטען. —

לאָנדאָן 30-טען אפּריל. אים קריעגס-אמטע האט היער איינע גראָסע בעראטהונג שטאטט-געפונדען, אן וועלכער אללע היעזיגען גענעראלע טהיילגענאָממען האבען. עס וואורדע בעשלאָססען, זאָוואָהל דיא אינדישען אלס אויך דיא ענגלישען ארמעען אין דער וויזע נאָך דער טירקייא טראנס-פּאָרטירען צו לאססען, דאס זיא האָכסטענס ביז צום 16-טען מאי אן איהרען בעשטיממונגס-אָרטען איינטרעפּפען.

קאָנסטאנטינאָפעל, 30. אפּריל. גראָס-פירסט ניקאָלײַס האט געסטערן דען נייען אָבער-קאָממאנדאנטען טאָטלעבען דער רוסישען ארמעע פאָרגעשטעללט, דאנן בעזוכטע גראָס-פירסט ניקאָלײַס אין בעגלייטונג פאָן טאָטלעבען דען סולטאן, פאָן וועלכעם ער זיך פעראבשיעדע-טע אונד זיך דאנן נאָך רוסלאנד איינשיפּפטע. אין אדריאנאָפעל האבען דיא רוסען מעהרערע מאָ-האממעדאנער פערהאַפטעט. דאס גראָסע רוסישע עקסערציערען, וועלכעס אין סאן שטעפאנאָ העט-טע אבגעהאלטען ווערדען זאָללען, מוסטע אונטער-בלייבען, וויל מאן דען גראָסטען טהייל דער רוסישען ארמעע געגען דיא קריעגערישען טירקען נאָך פיליפּפּאָפעל שיקען מוסטע.

פעטערסבורג 30-טען אפּריל. דעם קראנקען פירסטען גאָרטשאקאָף איזט נאָך אימטער ניכט בעססער, אנשטאטט זיינער ווירד יעטצט גראף שיבאלאָף דיא שטעללע דעס רוסישען רייכס-קאנצלערס איבערנעהמען. (גראף שיבאלאָף וואר ביז יעטצט רוסישער געזאנדטער אין לאָנדאָן.)

פאריז 1-טען מאי. הייטע וואורדע היער דיא וועלט-אויסשטעללונג פייערליך ערעפּפנעט. אויף אללען גראָסען הייזערן זינד פאהנען אויס-געשטעקט. אים אויסשטעללונגס-פאלאסטע ווירד נאָך פאָרטוועהרענד געארבייטעט, אים אללעס צור פאָללענדונג צו ברינגען.

בריעפע דער רעדאקציאָן.

העררן ג' האפטער אין סלאָטאטין: וויען זיא גלויבען, דאס דיא קעניגין וויקטאָריא מיט דעם פּרינ-צען פאָן וואלעס (וואלס) פערהייראטעט זייא, זאָ בערוהט דיעזע אנזיכט אויף איינעם אירטהום. דיעס איזט אום זאָ וועניגער דענקבאר, אלס ערוועהנטער פּרינץ דער זאָהן דער קעניגין איזט אונד אין ענגלאנד איינע מוטטער איה-רען איינענען זאָהן עבענזאָ וועניג הייראטען דארף, אלס בייא אונס אין עסטערייך-אונגארן.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פּרייזע.

געטרייד-געשעפט. פאָן ווייצען וואר געס-טערן וועניג צו מארקטע געבראכט. דער פערקויף וואר גוט, פערקויפט ווורדען 12030 מעטצ.

ווייצען טהייס 300 מעטר-צטר 76, קילאָ 12.75 גולד. — 200 מעטר-צטר 78 קילאָ 12.70 גולד. 100 מעטרצטר' 78 קילאָ 12.60 גול. 200 מעטר. צטר' 78.5 קילאָ 12.50 גולד.

האפער 6.45—6.72 גול.

ווייצען פער הערבסט 10.60—10.65 גול.

קוקורוץ פער מאי 7.40 — 7.45 גול.—

האפער פער הערבסט 6.70 — 6.80 גולד.

וויענער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויס-טריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פיעהמארקטע אם 29-טען ד. מ. בעטרוג 2980 שטיק, דאפאָן וואָרען: 1991 אונגארישע 750 פאָלנישע אונד 749 דייטשע. — דיא פּרייזע שטעלל-טען זיך פער 100 ק"ג: אונגארישע מאסט-אָכסען 52 — 58 גול. פאָלנישע 48—54½ גולד. דייטשע 54 — 59 גולדען.—

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

קאָנקורז.

געפּרטיגטער זוכט צו צווייא קינדערן איינען ערציעהער, וועלכער אין געפּריפטער לעהרער, דער העברעאישען, דייטשען, אונגארישען אונד פראנצאָזישען שפּראכע פאָללקאָממען מאכטיג זיין זאָלל. יענער, דער אויך וויאָלינע אונטעררינכטען קאנן, ערהאלט דען פאָרצוג — אָפּפערטע מיט בעלעגע אן:

Bernhard Rosenberg

in Gyallu, bei Klausenburg.

מודעה.

הספר "קהלת משה" עם לקוטי בן ארי הכולל לקוטים נפלאים על תנ"ך, ח"ס ואגדות חכמינו ז"ל, מהגאונים: ר"ש מאָסטראָפּאָלי, ר"י הארויין, ר"י אייבשיץ, חתם סופר, ר"י אסאד, רש"ש אבדק"ק סעליש, זכרונם לברכה, מחירו עם דמי פּאָרטאָ 40 קר' — הקונה ארבע ספרים ביחד 1 גולד' 36 קר' עשרה ספרים ביחד 3 גולדען. אקוה כי ימהרו הרבה קונים להביא הספר הזה לתוך בתיהם ובפרט כי מחירו מצער! — אדרעססע:

מאיר שווארץ. אין מ' הוסט (אונגארן).

קורז-טאבעללע פאָם 30. אפּריל

גאָלד-קורז	קר. סל.
זילבער-אגיאָ	106 65
דוקאטען	5 79
קאסערליך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9 82
נאפּאָלעאָנדאָר	9 82
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	60 50
20 מארקשטיקע	12 10
פּאפּיער רובעל	1 16

לאָזע	קר. סל.
1839-ער יאטשילד-לאָז גאנצע	318 —
דעטטאָ פינפטעל	318 —
1851-ער 4 פּראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	105 50
1860-ער גאנצע	110 75
דעטטאָ פינפטעל	119 —
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	137 50
דעטטאָ 50	135 —
דאָנאו רעגולירונגס	24 —
טהייס-לאָזע	14 50
קרעדיט-לאָזע	159 —
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	29 50
דאָנוי-דאמפשיפפּאַרטס-לאָזע	95 —
אינסברוקער לאָזע	19 50
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	15 50
קראקויער 20	14 75
אָפנער 40	29 25
פּאלפי 40	28 25
רודאלפס-לאָזע 10	14 50
סאלם-לאָזע 40	38 50

לאָזע	פּר. סל.
יאַלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16 —
סט. גענאָיס 40	27 50
סטאַניסלויער 20	20 50
טריעסטער 100	120 —
דעטטאָ 50	61 —
וואלדשטיין 20	22 75
ווינדישגרעטצער 20	25 75
אונגארישע פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	73 50
דעטטאָ צו 50 גולדען	73 —
וויענער לאָזע	88 25

ווערטה-פּאַפּיערע	פּר. סל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	79 —
טעמעשוואר-באנאטער	78 25
זיעבענבירגישע	76 25
גאליציישע	85 35
בוקאָווינער	81 60
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	97 75
ווינצערענס-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	80 50
פּפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 ½ פּראָצענט	94 50
דער אונגארישען היפּאָטעקען באנק צו 5 ½ פּראָצענט	79 25
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד ½ פּראָצענט	— —
דעטטאָ צו 6 פּראָצענט	— —
דער פעסטער קאָממערציאל-באנק	91 75

פרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באנאטער	74	11 — 11.10
"	"	75	11.20 — 11.35
"	"	76	11.50 — 11.65
"	"	77	11.80 — 11.90
"	"	78	12.— — 12.10
"	"	79	—.— —.—
"	"	80	—.— —.—
"	טהייס	74	11.30 — 11.40
"	"	75	11.55 — 11.70
"	"	76	11.80 — 11.90
"	"	77	12.05 — 12.15
"	"	78	12.30 — 12.45
"	"	79	12.50 — 12.55
"	"	80	—.— —.—
"	פעסטער באָדען	74	11.10 — 11.20
"	"	75	11.35 — 11.45
"	"	76	11.60 — 11.70
"	"	77	11.75 — 11.85
"	"	78	12.— — 12.15
"	"	79	12.20 — 12.30
"	"	80	—.— —.—
"	ווייסענבורגער	74	11.20 — 11.30
"	"	75	11.45 — 11.65
"	"	76	11.70 — 11.80
"	"	77	11.95 — 12.05
"	"	78	12.20 — 12.35
"	"	79	12.40 — 12.75

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	8.— — 7.80
גערסטע מאלץ	62	8.70 — 8.20
גערסטע פוטטער	62	7.50 — 7.25
האפער	41	6.90 — 6.65
קוקורוץ באנאטער		—.— —.—
אנדערער	73	7.55 — 7.50
הירזע		7.60 — 7.40

טערמינע (100 קילאָגר.)		פער 100 קילאָגר.
ווייצען	פער אָקטאָבער	10.60
		—.—
	פריהיאהר	—.—
קוקורוץ		7.40
גערסטע		—.—
האפער	אָקטאָבער	6.70 —
		—.—
רעפּס		15.—

באללען-מעהל (פער 100 קילאָגר.)	קר. סל.
נומער 0	24 —
" 1	23 40
" 2	22 80
" 3	21 30
" 4	20 80
" 5	19 —
" 6	17 40
" 7	15 40
" 8	13 40
" 8½	11 50

שפּיריטוס:	
אלטע פּעטהאָרע ראַפינירטע	33.—
נייע " פּאַרשפּאַל	31.75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1878 Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

איינען זעהר היבשען אנבליק, אבגלייך דיעזעלבע נאך ניכט גאנץ פֿערטיג איזט!

*) (דער פערזישע שאה אונד זיין יידישער סעקרעטער.) וויא אים וויען בעריכטעט ווירד, קאממט דער שאה (קאניג) פֿאן פערזיען שאן אין נעכסטער צייט וויעדער נאך וויען. עס וואורדע פֿיר דענזעלבען בערייטס איינע פראכטפֿאללע ווילא (זאממער-וואהנונג) געמיעטהעט, דא זיינע פערזישע מאיעסטעט לענגערע צייט אין וויען צו פֿערווייִלען געדענקט. איינער דער סעקרעטערע זיינער מאיעסטעט איזט יודע, נאמענס בן עבר. דער מאנן זאלל אללע אריענטאלישען שפראכען גרינדליך וויססען, אונד שפריכט איבערדיעס אייך נאך דיא מייסטען איראפעאישען שפראכען מיט ציעמליכער געלייפיגקייט. בן עבר האט אין פאריז שטודירט, דארט דען דאקטאר-טיטעל זיך ערווארבען, וואראויף ער אין זיינע היימאטה צוריקקעהרטע, וואו ער דיא שטעללע איינעס סעקרעטערס דעם שאה ערהיעלט. דיא שטעללע איינעס סעקרעטערס דעם שאה איזט אין פערזיען האהער אלס דיא איינעס מיניסטערס, וויל דער מיניסטער נור דיא אפֿפֿענטליכען האנדלונגען זיינעס העררשערס קעננט, וועהרענד דער סעקרעטער דען פֿערטרויענס-מאנן בילדעט, פֿיר וועלכען דער שאה קיין געהיימניס האט. דער יונגע מאנן, עטווא 28 יאהרע אלט, איזט פֿערהייראטעט אונד פֿאמיליען-פֿאטער. טראטץ זיינער האהען געלעהרזאמקייט אונד זיינעס מעהר-יעהריגען אייפֿענטהאלטעס אין פאריז איזט הערר בן עבר דענגאך איין פֿראממער יודע געבליעבען. קיים צווייא יאהרע אין זיינער האהען שטעללונג, האט דערזעלבע פֿיר דיא פֿערבעססערונג דער לאגע דער יודען אין פערזיען בערייטס זעהר פֿיעל געלייסטעט. וויא איינסט יוסף בייא פרעה, פֿערווענדעט אייך בן עבר זיינע האהע שטעללונג ביים פערזישען שאה בלאס דאצו, זיינען גלייבענס-ברידערן נאך מאגליכקייט ניטצליך צו זיין. בייא דעם גרענצענלאזען פֿערטרויען, וועלכעס בן עבר אין גאנץ פערזיען בעזיטצט, וואללטע דער שאה דענזעלבען צו הייזע לאססען, דאמיט ער וועהרענד זיינער אבוועזענהייט דיא פֿערוואלטונג דעם לאנדעס פֿערזעהע. נור אויף אייסדריקליכעס פֿערלאנגען דעם זעהר בעליעבטען סעקרעטערס וואורדע עס איהם געשטאטטעט, אין בעגלייטונג זיינעס העררן דיא רייזע נאך איראפא מיט צו מאכען. הערר בן עבר האט אבער היעבייא איינען דאפפעלטען צוועק אים אויגע: ערסטענס וויל ער בייא יעדער פֿעראנלאססונג זיינען העררן אויף דיא פריינדליכע בעהאנדלונג אויפֿמערקזאם מאכען, דערען זיך דיא יודען אין אללען געבילדעטען שטאאטען איראפא'ס צו ערפֿרייען האבען. צווייטענס וויל ער אייך דיא פֿארטשריטטע דער איראפעאישען יודען גרינדליך קעננען לערנען, אים אייך זיינע גלייבענס-גענאססען אין פערזיען צו גלייכען פֿארטשריטטען אנציאייפֿערן. היעמיט האפֿפֿט בן עבר, דען יודען אין פערזיען אין קירצעסטער צייט דורך דיא גנאדע זיינעס העררשערס דיא גלייכבערעכטיגונג צו פֿערשאפֿפֿען. — פֿריילייך וויל דיעזע גלייכבערעכטיגונג ניכט פֿיעל זאגען, דא יא אין איינעם אבסאלוטען שטאאטע וויא אין פ ע ר ז י ע ן אייך דיא ניכט-יידישען איינוואהנער פֿארלייפיג זעהר וועניג רעכטע גענייסען. עס ווערע אבער אימטערהין איינע גראסע עררונגענשאפֿט, ווענן דיא פערזישען יודען, דיא ביזהער אלס רעכטלאזע שקלאייען בעהאנדעלט וואורדען, וועניגסטענס זאפֿיעל רעכטע העטטען, אלס דיא ניכט-יידישען בעוואהנער פערזיענס. איבעריעס שטעהט צו האפֿפֿען, דאס דער שאה, וועלכער פֿיר דיא איראפעאישען שטאאטס-איינריכטונגען זעהר איינגענאממען איזט, אייך אין זיינעם רייכע דיא אבזאלוטע רעגיערונג אבשאפֿפֿט, אים איינע קאנשטיטוציאן איינצופֿיהרען. ווענן דיעס אין דער טירקייא מאגליך וואר, זא איזט עס אייך אין פערזיען ניכט געראדעצו אונמאגליך. — איזט אבער איינמאל איינע פארלאמענטארישע רעגיערונג אין פערזיען איינגעפֿיהרט, זא ערהאלט אייך דיא בעפֿאלקערונג אין פערזיען איהרע פֿרייהייט. אין דיעזעם פֿאללע ווירדע אייך דאנן דיא גלייכבערעכטיגונג דער יודען מיט דער איבריגען בעפֿאלקערונג אין זעהר האהער געוויגן זיין. — בן עבר שרייבט אויסגעצייכנעט גוט העברעאיש אונד שפריכט דיעזע שפראכע אייך זעהר געלייפיג, זא דאס מאן גלויבט, איינען פראפֿעטען אים אלטער צייט שפרעכען צו הארען. (זא מעלדעט איינע וויענער צייטונג.)

*) (דער ריקטריטט דעם באראן פויל פֿאן שעניעי אוים דעם רייכסטאגע), ווארייבער וויר אין פֿאריגער נוממער בערייטס קורץ בעריכטעט, נוממט נאך אימטער דאס אינטערעססע אללער היעזיגען פאליטישען קרייזע אין האהעם מאסע אין אנשפרוך. באראן פֿאן שעניעי וואר איין מאנן, דער דורך זיינע געלעהרזאמקייט אונד זיינע רייכע ערפֿאהרונג דעם לאנדע אימטער גראסען ניטצען העטטע ברינגען קאננען. איבעריעס ערשיען יא באראן שעניעי בערייטס זייט איינעם האלבען יאהרע ניכט אין דען רייכסטאגס-זיטצונגען, אהנע פֿאן זיינער דעפוטירטען-שטעללע ביזהער אבגעדאנקט צו האבען. וויא קאממט עס אלזא, דאס דיעזער אויסגעצייכנעטע שטאאטסמאנן פלאטצליך דען אללע וועלט איבערראשענדען ענטשלוס געפֿאסט, פֿאן זיינער שטעללע אלס רייכסטאגס-דעפוטירטער איין פֿיר אללעמאל צוריקצוטרעטען! וואהל האט באראן פויל שעניעי קיין געהיימניס דאראיס געמאכט, דאס ער דען פֿאן דער געגענווערטיגען רעגיערונג פֿעראייגבארטען „נייען אויסגלייך" מיט דער אנדערן רייכס-העלפֿטע ניכט ביללינגע. ער האט איינפֿאך דיא בעהויפטונג אויפֿגעשטעללט, דאס דיא גאנצע ביזהעריגע ארבייט דער רעגיערונג אין בעצוג אויף דען נייען אויסגלייך „צום פֿענסטער" הינויסגעווארפֿען ווערדען מיססע. פֿערנער פֿארדערטע ער, דאס דער 1867-ער אויסגלייך פֿיר איינבעשטיממטע צייט פֿערלענגערט ווערדע, דאמיט מאן עבען צייט געווינגע, פֿיר דיא שאפֿפֿונג דעם נייען אויסגלייכעס אייך איינע גאנץ נייע גרונדלאגע צו פֿינדען. פֿאר מעהרערען מאנאטען, אלס דאס מיניסטעריאום טיסא אין וויען וועגען דער אויסגלייכס-שוויעריגקייטען ביים מאנארכען אים דיא „ענטלאססונג" אים דעם שטאאטס-דיענסטע אנזוכטע, וואורדע הערר פֿאן טיסא פֿאן זיינער מאיעסטעט אויפֿגעפֿארדערט, איינען געאייגנעטען מאנן אין פֿארשלאג צו בריינגען, דער איין נייעס מיניסטעריאום בילדען זאללטע. געבען שטעפֿאן פֿאן ביטטא, באראן וועגקהיים אונד אנדערען וואורדע אייך באראן שעניעי פֿיר דיעזעם האהע אמט אין פֿארשלאג געבראכט. באראן שעניעי וואורדע דענן אייך פֿאן זיינער מאיעסטעט אין בעזאנדערער אייִדיענץ עמפפֿאנגען. בייא דיעזער געלעגענהייט ערקלערטע נון הערר פֿאן שעניעי: ער זייא בערייט, דאס אמט איינעם מיניסטער-פרעזידענטען צו איבערנעהמען אונד איין גאנץ נייעס מיניסטעריאום צו בילדען, יעדאך נור אונטער דער בעדינגונג, ווענן דער איינגעלייטעטע נייע אויסגלייך, דען ער פֿיר שעדליך האלטע, גענצליך פֿערווארפֿען ווירדע. ער דריקטע פֿערנער דען וואונש אוים, דאס דער 1867-ער אויסגלייך פֿערלענגערט ווערדע, דאמיט מאן עבען צייט געווינגע צור שאפֿפֿונג איינעס אויסגלייכעס, דער פֿיר בידע רייכסהעלפֿטען אנגעהמבארער ערשיינט. בייא זיינער מאיעסטעט פֿאנד דיעזער פֿארשלאג יעדאך קיינען אנקלאנג. דער קאניג וויל דיא אויסגלייכס-פֿראגע ניכט הינויסשיעבען, וויל דיא גאנצע מאנארכיע דורך דיא לאנגע דויערנדען אויסגלייכס-שטרייטיגקייטען זעהר געשוועכט ווירד. דאס ענדע פֿאן דער געשיכטע וואר — טיסא בליעב מיניסטער-פרעזידענט! דאס וואר פֿיר באראן שעניעי איין הארטער שלאג, דא ער איינע דאפפעלט טרויריגע איבערצייגונג געוואנגען. ער האט נעמליך ערסטענס דיא טרויריגע איבערצייגונג געוואנגען, דאס עס איהם שווער פֿאללען ווירד, אים רייכסטאגע פֿיר זיינע אידעען

אויף דער נאססע דעם וויללאם ענטגעגען-געאיילט — אונד דא האבע איך מיר איינע טאדטליכע ערקעלטונג צוגעצאגען. זא בין איך זעלבסט אן אללעם שולד, ווארום זאללטען וויר איינען אנדערן אלס מאדער בעשולדיגען!"

דיעזע פריינע איבערראשונג דורך דיא אנקונפֿט בעניאמינס אונד דאס לאנגע געשפרעך האטטען וויקטאריא צו זעהר אויפֿגערעגט, פלאטצליך איבערפֿיעל זיא אבערמאלס איין קראמפף, זיא זאנק וויעדער צוריק, בעניאמין שטיטצטע זיא, קראמפֿהאפֿט אומארמטע זיא איהן אונד דריקטע איהן אן זיך.

„הערצענס-געליעבטע וויקטאריא! (ריעף בעניאמין וויינענד) זיא דירפֿען ניכט שטערבען, דער ארצט ווירד דאס זייניגע טהון אונד גאטט ווירד מיט אונס ערבארמען האבען. יעטצט ערסט ווערדען וויר גליקליך אונד דיא גיטיגע פֿארזעהונג קאנן ניכט באזע זיין, אום דיעזעס האכסטע גליק אונס ניכט צו גאננען. זיא ווערדען נאך געזונד ווערדען, וויל זיא עס ווערדען מיססען. (בייא דיעזען ווארטען וואורדע וויקטאריא אימטער שוועכער אונד בלעססער.) א גאטט! (ריעף דאנן בעניאמין) גיבט עס דענן גאר קיינע רעטטונג היער?"

„קיינע רעטטונג מעהר אויף דיעזער וועלט! (זאגטע וויקטאריא מיט שוואכער שטיממע) פֿערלאססען זיא מיך יעטצט בעניאמין, שיקען זיא דאס שטובען-מעדכען הערין, איך בעדארף איינער קליינען ערהאלונג."

בעניאמין וואללטע דורכאויס בלייבען, אבער וויקטאריא בעשטאנד דאראיף, דאס ער זיך יעטצט ענטפֿערנען זאלל. זיא וואללטע עס ניכט האבען, דאס ער איהרע קראמפֿהאפֿטען צוקונגען, דיא איהרע געזיכטס-ציגע גאנץ ענטשטעללטען אונד פֿערצערטען, מיטאנזעהען זאלל. — בעניאמין מוססטע זיך צוריק אין זיין קווארטיער בעגעבען.

יעדער קעננער דער מענשליכען זעעלע קאנן זיך דענקען, וואס יעטצט אין בעניאמין פֿארגעגאנגען וואר. אונצעהליגע געדאנקען דורכפֿלאגען זיין געהירן, ער קאננטע זיך ניכט צורעכט פֿינדען, ער קאננטע קיינען געדאנקען פֿאססען, אום זיך פֿאן דעמזעלבען לייטען צו לאססען. וויא איין וואהנזינניגער ליעף ער אין זיינעם קווארטיער אויף אונד אב אונד ווארף זיך ענדליך גאנץ ערמידעט אונד ערשאפֿפֿט אויף דען דיוואן.

פלאטצליך וואורדע דיא טהירע אויפֿגעריססען — אונד הינייִנשטירצטע וויא איין אירזינניגער דער דייטשע ריכטער עבערהארד.

עבערהארדס געזיכט וואר אנפֿאנגס בלוט-ראטה אונד דאנן בלויא אנגעלויפֿען, זיינע אויגען ראללטען וויא דיא איינעם פֿערריקטען מענשען, מיט הייזערער שטיממע שריע ער: „איך בין קיין געמיינער מארדער, איך בין קיין פֿייגלינג. זיעהע! איך האבע דעם לאווען זיינע יונגען ערווירגט, אונד דאך האבע איך דען מוטה, דיעזען לאווען אין זיינער האהלע אויפֿצוזוכען, אום מיך זיינען גרימטיגען טאטצען אויסצוזעטצען. נון, מאכען זיא נור דען לאווענשפרונג וויא דיא קאטצע אויף דיא מויז, מארטען זיא מיך, ווענן זיא וואללען!"

„הינויס! (ריעף בעניאמין אין זיינעם גראסטען צארנע) הינויס אויס מיינען אויגען, איך קאננטע ווירקליך פֿערגעססען, דאס איך מענש בין אונד דיך וויא איין טהיער צעררייסען!"

„דאס קאננסט אונד זאללסט דוא טהון, אבער ערסט מוסט דוא מיך ביז צום שלוסע אנהארען. איך האבע דיינע אנקונפֿט איבערוואכט; איך האבע דיא מינוטען געצעהלט, וויא לאנגע דוא בייא וויקטאריא געבליעבען; איך בין דיר אין דיינע וואהנונג געפֿאלגט. דעם ווילדען טהיערע אין זיינער האהלע צו בעגעגנען, קאנן ניכט פֿורכטבארער זיין, וויא דיר אין דיעזעם אויגענבליקע, איך אבער זוכע דיך אויף אונד טראטצע דיר!"

שאן וואללטע זיך בעניאמין איבער עבערהארד שטירצען אונד איהן איבער דיא האהע טרעפפע הינונטערווערפֿען, אבער זיינע שטארקע פֿערנונפֿט בעמייסטערטע זיך זיינעס צארנעס. ער זאה דעם גערישען ריכטער פֿעסט אינס געזיכט, אונד איבערצייגטע זיך באלד, דאס דער ארמע מאנן ווירקליך האלב וואהנזינניג איזט.

עבערהארד וואללטע אבער דורכאויס דען צארן אונד דען גרימם בעניאמינס הערויס-פֿארדערן, ער שטעללטע זיך הארט אן בעניאמין אונד לאכטע איהם אינס געזיכט. „הא! הא! (ריעף ער) הערר דע איזראעלי! וויללסט פֿיעללייכט גראס-מיטהיג וויא איין לאווע זיין, דער איינע מויז ניכט צערטרעטען מאג, וויל זיא איהם עקעלט; נון דוא ביזט איין פֿייגלינג!"

„עבערהארד! פֿערגיס ניכט, דאס איך דאך נור איין מענש בין אונד מיך אויך פֿאן מיינער ליידענשאפֿט הינרייסען לאססען קאנן! ענטפֿערנע דיך אויגענבליקליך!" (שריע בעניאמין אין גראסטער אויפֿרעגונג.)

עבערהארד שטאנד אבער וויטער בעוועגונגסלאז דא אונד לאכטע זיינעם געגנער אינס געזיכט.

(פֿארטזעטצונג פֿאלגט.)

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(אוים דעם אונגארישען רייכסטאגע.) געסטערן (דאָנגערסטאג), קאם אים אונגארישען רייכסטאגע דאס באָדשעט
דעם קילטוס-מיניסטערס צור פערהאנדלונג אונד
דא גאב עס ווידער איינע העפטיגע אויפטריט-
טע. צוערסט טראט דר' פאָליט, דער בעקאננטע
דעפוטירטע סערבישער אבשטאממונג אויף, דער
אלס פערטהיידיגער דעם מילעטיטש זיך בעריטס
איינען נאמען ערוואָרבען האט. דיעזער זאגטע:
איך קאנן דער געגענווערטיגען רעגיערונג קיינען
העללער בעווילליגען, וויל זיא נור דיא אונגארן
אונטערשטיטצט, אללע אנדערען נאציאָנאליטעטען
הינגעגען צו אונטערדריקען זוכט. דיא מיללי‌אָנען
סערבען, רומענען אונד אנדערע נאציאָנען ווערדען
זיך איינע זאָלכע בעהאנדלונג זייטענס דער אונ-
גארישען רעגיערונג נימסער לאנגע געפאללען
לאססען!" — דיעזע רעדע מאכטע איינען טיעפען
איינדרוק, דא זיא פאסט וויא איינע קריעגס-ער-
קלערונג געגען אונגארן לויטעט! היערויף טראט
דער דעפוטירטע, העדר איראני, אויף אונד מאכ-
טע דעם קולטוס-מיניסטער פאָרווירפע, דער טראָטץ
ווידערהאָלטען פערשפרעכענס נאָך אימער קיין
געזעטץ איבער דיא רעליגיאָנס-פרייהייט איינ-
געבראכט. איראני ערקלערטע, איינער רעגיערונג
דאס באָדשעט ניכט בעווילליגען צו קאָננען, וועל-
כע זיך אום דיא געוויססענס-פרייהייט דער ביר-
גער ניכט קיממערט אונד וועלכע צוויל-עהען, דיא
אים אויסלאנדע געשלאָססען ווערדען, ניכט אנ-
ערקעננען וויל! —

*(דיא פאריזער וועלטאוים-שטעללונג - ערעפנונג.) אם 1-טען
מאי האט דיא פייערליכע ערעפנונג דער פאריזער
וועלטאויסשטעללונג טראָטץ דער העראב-
שטראָמענדען רעגען-גיססע דעננאָך שטאטטגע-
פונדען. דיא היערויף בעצינגליכען דעפעשען מעל-
דען פאָלגענדעס: דער פרעזידענט מארשאלל
מאק מאהאָן, זעממטליכע מיניסטער, דיא מיטגליע-
דער דעם אָבער- אונד אונטער-הויזעס, אונד דיא
געזאנדטען אללער שטאאטען ערשיענען שלאג 2
איהר אין דעם זאָגענאננטען "פאלאסט טראָקא-
דעראָ", וואָ דיא אויסשטעללונגס-קאָממיססיאָן
אונד דער פרעזידענט דער אויסלענדישען אויס-
שטעללונגס-אבטהיילונגען איהרע זיטצונגען האל-
טען. 100 קאנאָנען-שיססע פערקינדעטען דיא ער-
עפנונג דער וועלטאויסשטעללונג. דער פראנצאָ-
זישע האנדעלס-מיניסטער היעלט אן דיא פער-
זאמלונג איינע אנשפראכע, אין דער דיא האָהע
בעדייטונג דער וועלט-אויסשטעללונג פיר דען אלל-
געמיינען פאָרטשריטט אונד פיר דיא העבונג דעם
פערקעהרם הערפאָרגעהאָבען ווירדע. דעזעלבע
זאגטע פערנער אונטער אנדערם: "פראנקרייך וויל
זאָלאנגע אלס מאָגליך יעדעם קריעגערישען אונטער-
נעהמען פערנע בלייבען. עס האט זיך פאָרגענאָמ-
מען, זיינע קראפט אים אינטערעססע דער פריעד-
ליכען טהעטיגקייט אויף דעם געביעטע דעם האנ-
דעלס, דעם פערקעהרס אונד דער געווערבע צו
פערווענדען. אוים דען פערשיעדענען שטאאטען,
דיא איינאנדער עבען ניכט פריינדליך געזיננט זינד,
שטראָמטען דיא פאָרציגליכסטען מעננער דער קונסט
הערביי, אום איהרע ערצייגניססע צור וועלט-
אויסשטעללונג צו בריינגען. דיא ארבייט פריעדלי-
כען פלייסעס אונד עהרליכער אנשטרענגונג האט
זיך היער פעראייניגט. מאָגען דיא פאָלקער אונד
הערשער פאָן דיעזער העררליכען אויסשטעללונג
דיא איבערצייגונג זיך האָלען, דאס דיא שאָנסטע
אויפגאבע דער נאציאָנען ניכט אין וואפפענ-
טהאטען, זאָנדערן אין פריעדליכער ארבייט ליעגט.
ווירד דיא וועלטאויסשטעללונג דיעזען נוטצען הא-
בען, דאנן קאנן דיעזעלבע אלס דער "ערהאבענס-
טע טעמפעל" בעטראכטעט ווערדען, וועלכען דיא
מענשהייט דעם וועלטען-שאָפפער יע ערריכטעט
האט!" — נאָך דיעזער, מיט לעבהאפטעם בייפאל-
לע איינגענאָממענען אנשפראכע ערקלערטע מאר-
שאלל מאק מאהאָן דיא אויסשטעללונג פיר ער-
אָפפנעט, וואָרויף בעגייסטערטע רופע ערטאָנטען:
"עס לעבע דיא רעפובליק! עס לעבע פראנקרייך!"
— מארשאלל מאק מאהאָן צייגטע זיך בייא דער
ערעפפנונג דער וועלטאויסשטעללונג אלס וואהרער
שטאאטס-מאנן פאָן פיינסטעם טאקטע, אינדעם ער
יעדעם דיא זיינעם ראנגע געביהרענדע עהרע צו-
קאָממען ליעס. זאָ ליעס דערזעלבע דען פרעזי-
דענטען דעם אָבערהויזעס, דען פרינצען פאָן וואַלס
(ענגלישען קראָנפרינצען), דען קראָנפרינצען פאָן
דענעמארק, דען איטאליענישען פרינצען אמאדע-
אוס, דען פרינצען היינריך דער ניעדערלאנדע אונד
אנדערע מעננער פאָן הערפאָררואגענדער שטעל-
לונג פאָן עהרענ-וואכען אבהאָלען אונד צו דעם
אויסשטעללונגס-געביידע בעגלייטען. גלייך נאָך
איהרער אנקונפט אינטערליעס עס מארשאלל
מאק מאהאָן ניכט, דיא פרעמדען העררען איינ-
אנדער פאָרצושטעללען. עס הערשטע דיא גראָס-
טע אָרדנונג. טראָטץ דער אונגעהייערן מענשענ-
מענגע פאססירטע קיין איינציגער אונפאלל. פאריז
איזט בעלייכטעט. דיא מענשענ-מענגע בייא דער
ערעפפנונגס-פייערליכקייט דירפטע מינדעסטענס
30000 בעטראגען האבען. איין וואָלקענ-ברוך, דער
אום האלב 1 אוהר ניעדערגינג, פערורזאכטע
וואָהל אנפאנגס איינע אללגעמיינע פערווירונג;
אלליין 80 טויזענד מאנן מיליטער וואר אויסגעריקט,
אום דיא אָרדנונג אויפרעכטצוערהאלטען אונד
דאפיר זאָרגע צו טראגען, דאס קיינע שטאָרונג
פלאטצגרייפע. זעהר פיעל אויפזעהען מאכטען דיא
יאפאנעזען אונד כינעזען וועגען איהרער פרעמד-
ארטיגען האלטונג אונד קליידונג. דער מארשאלל
מאק מאהאָן מאכטע נון אין בעגלייטונג דער פרעמ-
דען געזאנדטען איינען רונדגאנג צו דען פערשיע-
דענען אויסשטעללונגס-אבטהיילונגען. אלס דער
צוג אן דער עסטערייך-אונגארישען אבטהיילונג
אנלאנגטע, זאגטע מאק מאהאָן צו דער קאָממיס-
סיאָן דיעזער אבטהיילונג: איך פרייע מיך צו זע-
הען, דאס איהרע מאָנארכיע זיך אן דער אויס-
שטעללונג זאָ לעבהאפט בעטהייליגט; איהרע
אבטהיילונג ווירד איינע דער שאָנסטען דער גאנ-
צען אויסשטעללונג ווערדען!" היערויף שפראך ער
מיט דען גראפען זיטשי אונד סאפארי אונד שפראך
זיינע אנערקעננונג אוים איבער דיא קינסטלייסטונ-
גען דער עסטערייך-אונגארישען מאָנארכיע. אים
3 פיערטעל אויף פיער פערליעס מאק מאהאָן
נעבסט בעגלייטונג דען אויסשטעללונגס-רוים. קא-
נאָנען-שיססע פערקינדעטען דען שלוס דער פייער-
ליכקייט. — איינע אנדערע דעפעשע מעלדעט:
אונטער דען האָהען געסטען, וועלכע צור וועלט-
אויסשטעללונג קאמען, ווירדע ערצהערצאָג לעאָ-
פאָלד מיט בעזאָנדערער אויסצייכנונג פאָם פרע-
זידענטען מאק מאהאָן עמפפאנגען אונד אייפ'ם
הערצליכסטע בעגריסט. — מאק מאהאָן זאגטע:
דיא וועלט-אויסשטעללונג איזט דאס ווערק דער
פראנצאָזישען רעפובליק. אינדעם אללע שטאאטען
אן דערזעלבען זיך זאָ לעבהאפט בעטהייליגטען,
ערוויעזען זיא היעדורך איהרע פריינדליכע געזינ-
נונג פיר דען פאָרטבעשטאנד דער רעפובליק אין
פראנקרייך. עס פרייעט מיך אינסבעזאָנדערע, אייך
זיא בייא דיעזעם פעסטע בעגריסען צו קאָננען!"
איך דער ענגלישע קראָנפרינץ שפראך זיך דעם
ערצהערצאָגע לעאָפאָלד געגענאיבער זעהר אנ-
ערקעננענד איבער דיא עסטערייך-אונגארישע
אבטהיילונג אין דער אויסשטעללונג אוים, אינדעם
דערזעלבע אונטער אנדערם זאגטע: "מאנכע זינד
נאָך אימער פאָן דעם אירטהימע בעפאנגען,
אלס שטינדע איהרע מאָנארכיע אין בעצוג אויף
געווערבע אונד קונסט נאָך בעדייטענד
צוריק. אבער דיא אויסגעשטעללטען קונסט-געגענ-
שטענדע אין איהרער אבטהיילונג האבען
מיך יעדאָך איבערצייגט, דאס עסטערייך-אונגארן
אויף דיעזעם געביעטע מיט יעדעם אנדערן שטאא-
טע אין אייראָפא זיך מעססען קאנן!" — אין דער
טהאט ביעטעט דיא עסטערייך-אונגארישע אב-
טהיילונג אויף דער פאריזער וועלט-אויסשטעללונג

פאָלליעטאָן.

מערקווירדיגע פערהעלטניססע.

(52-טע פאָרטזעטצונג.)

דאס שטובענ-מערכען מוסטע זיך ענטפערנען, נאָך
וועניגען אויגענבליקען פערנאהם מאן שריטטע אויף דער
טרעפפע, דאס הערץ וויקטאָריא'ס פאָכטע געוואלטיג,
באלד גינג דיא טהירע אויף — אונד בעניאמין וואר מיט
וויקטאָריא ווידער אלליין.

וויא איין אייז-קאלטער ווינד איבערליעף עס איהן,
אלס ער וויקטאָריא ערבליקטע. ער מוסטע פאָר איבער-
ראשונג אונד שטוינען ערשטארט אן דער שוועללע בע-
וועגונגס-לאָז שטעהען בלייבען. דאס וואר איין אנבליק, דער
נאָך יאהרע הינדורך דאס הערץ דעם מענשען ערשיטטערן
קאנן! דיעזע איינסט זאָ ראָזענ-ראָטהען וואנגען זיינער
שאָנען וויקטאָריא, וואָרען יעטצט איינגעפאללען אונד
געלב, איין שווארצ-בלויער שטרייפען צאָג זיך אונטער דען
אויגען הין; דיא ליפפע וואר בלייך, אלס אָב שאָן אללעס
בלוט אוים דערזעלבען גענצליך געוויכען ווערע.

זאָ שטאנד דא בעניאמין, ערשרעקט אונד בעטייבט!
ענדליך בראך איין טיעפער זייפצער אוים זיינער ברוסט
הערפאָר, ער שטירצטע פאָרווערטס געגען דאס קראנקענ-
בעטט זיינער ברויט, זאנק דא אויף זיינע קניעע, ערגריפף
דיא האנד דער געליעבטען אונד ווייגטע לויט, אלס ער
זיא העפטיגליך קיססטע. אומזאָנסט בעמיהטע זיך זיינע פער-
נונפט, אום זיין געפיהל צו בעקעמפפען אונד צו אונטער-
דריקען, ער וואר טיעף געריהרט אונד וויינטע צולעטצט
וויא איין קינד.

"ווייגען זיא ניכט זאָ (זאגטע וויקטאָריא, וועלכע
עבענפאללס פאָר ריהרונג אונד שוועכע קוים שפרעכען
קאָננטע); איך האבע מיך וואָהל פירכטבאר פערענדערט,
אבער דער פעהלער איזט מיין, איך זעלבסט פערשולדעטע
דיעס. בעסטער, טייערסטער מאנן, וויא קאָננ-
טע איך נור זאָ וואהנזיניג זיין? זיא פערגעבען מיר, ניכט
וואהר? — איך בין ווידער דיא איהריגע נאָך פיר איינע
קליינע צייט. אָ, ווייגען זיא ניכט, קרענקען זיא זיך ניכט
זאָ, וועהרענד איך מיך זאָ גליקליך פיהלע."

בעניאמין וואר נאָך אימער ניכט פעהיג, איין איינ-
ציגעס וואָרט הערפאָרצובריינגען, זאָ ערגריפפען וואר ער.
וויקטאָריא זעלבסט שטרענגטע אלל איהרע וועניגען לעטצ-
טען קרעפטע אן, אום איהן צו בעשוויכטיגען. בעניאמין
בליקטע איהר אינס געזיכט אונד שוידערטע, אלס ער זאה,
דאס זיא צו לאבען זוכט, וועהרענד איהרע איינען פאָללער
טהרענען וואָרען. "טהייערער בעניאמין! אויך איהרע טהרע-
נען בעלעהרען מיך, וויא אונגערעכט איך געגען זיא וואר.
איך מאכטע איהנען איינסט דען פאָרוואורף, דאס זיא
געגען יעדעם זאנפטערע געפיהל אבגעהערטעט זינד — אונד
נון קאָננען זיא איין קינד זיין אונד איך בין עס מיט. אך,
לאססען זיא דיא קורצע צייט ניכט זאָ טרויריג פאָראיבער-
געהען, איך וויל מיך נאָך אן איהרעם ליעבען געזיכטע
זאטט זעהען! (זאָ שפראך וויקטאָריא, אינדעם זיא איהרע
שוואכע האנד אויף דיא שולטער בעניאמינס לעגטע אונד
איהן אומארמטע.)

"וויר אונגליקליכען! (ריעף יעטצט בעניאמין) וויר
זינד איין שפיעלצייג דעם שיקזאלס אונד דעססען ראד
האט אונס צערשמעטטערט! דאס מענשענ-לעבען איזט איין
פירכטבארער צושטאנד דעם דאזיינס. — וואס איזט אונ-
זערע וויזהייט אונד טוגענד, וואס איזט אונזערע טרייע
געגען מענשען אונד אונזערע פראָממיגקייט געגען גאָטט,
וואס איזט דאס אללעס, ווענן וויר זאָ דיא ווערקצייגע דעם
בלאָסען צופאללעס, דיא אָפפער דער קליינסטען ניעדער-
טרעכטיגקייט זינד, ווענן אונזער דאזיין אונד אונזער וויר-
קען פאָן יעדעם בעטריגער אונד יעדעם דוממקאָפף צער-
שטאָרט ווערדען קאנן! — אָ הימעל, איך וויל דיעזען
בעטריגער אונד דומם-קאָפף צערמאלמען!" דאס שפראך
בעניאמין מיט זאָלכעם צאָרן אונד זאָלכער וואוטה, דאס
זעלבסט וויקטאָריא ערשרעקט ווארדע.

"גוטער בעניאמין, פערצייהען זיא דעם עבענפאללס
אונגליקליכען עבערהארד, ער האט אללעס איינגעשטאנדען
אונד זיין הערץ איזט פאָללער רייע. איך האבע איהם פער-
געבען, אונד אייך זיא ווערדען איהם פערצייהען. אך, איך
בין יא זעלבסט אן זיינעם וואהנזיננע שולד. אייך איהם
געגענאיבער וואר איך קאָקעטט אונד געפאללזיכטיג, אונד
דיעזער עהרליכע דייטשע נאהם עס פיר באארע מינצע, ער
ליעבטע מיך אונד דאס פיהרטע איהן צו דיעזעם פערברע-
כען! זאָ רעכט זיך אללעס אויף דיעזער וועלט! — טהיי-
ערסטער בעניאמין, גלויבען זיא ניכט, דאס איך בלאָס אן
איינעם געבראָכענען הערצען שטערבע, איך וואר שאָן אים
איננערן קראנק, אלס איך נאָך אויסען הין זאָ געזונד שיען.
איך זאגטע עס איהנען איינסט, דאס איך איינע איננערע
קראנקהייט האבען מיססע, וועסהאלב איך זאָ אימער צור
אויפרעגונג געניינט וואר. — אן יענעם קאלטען אבענד,
אן וועלכעם ווילליאם בייא איהנען וואר, אום זיא אין מיי-
נעם נאמען אום פערצייהונג צו ביטטען, וואר איך אלליין